M.e.r.-beoordelingsnotitie

Datum :	9 april 2018
Registratienummer	18.137134
Project:	Dijkversterking Westknollendam
Opsteller:	N. Postma

Aanleiding project

Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) is de beheerder van meer dan duizend kilometer boezemkaden. Deze boezemkaden zijn aangemerkt als regionale waterkeringen en dienen aan de bijbehorende veiligheidsnorm te voldoen. Trajecten die niet aan de normen voldoen, worden verbeterd binnen het programma Verbetering Boezemkade (VBK).

Het kadetraject in Westknollendam is qua veiligheidsklasse ingedeeld in IPO-Klasse 5. In de huidige situatie voldoet het kadetraject niet aan de geldende veiligheidsnormen behorende bij deze IPO-Klasse. Uit de toetsing blijkt dat de kade niet voldoet aan de gewenste norm voor binnenwaartse stabiliteit en ook niet hoog genoeg is. Om te voldoen aan de veiligheidsnormen die gelden voor regionale keringen is een dijkversterking noodzakelijk.

De projectlocatie

Het project is gelegen binnen de gemeente Zaanstad. Het projectgebied omvat de regionale kering langs de Karnemelksepolder te Westknollendam tussen metrering WZO0100 in het noorden bij het gemaal en metrering WZO0103 +40 meter ten zuiden van de schapenweide. Het verbetertraject omvat daarmee circa 340 meter kade. De dijk is een groene kade verdeeld in drie deelgebieden.

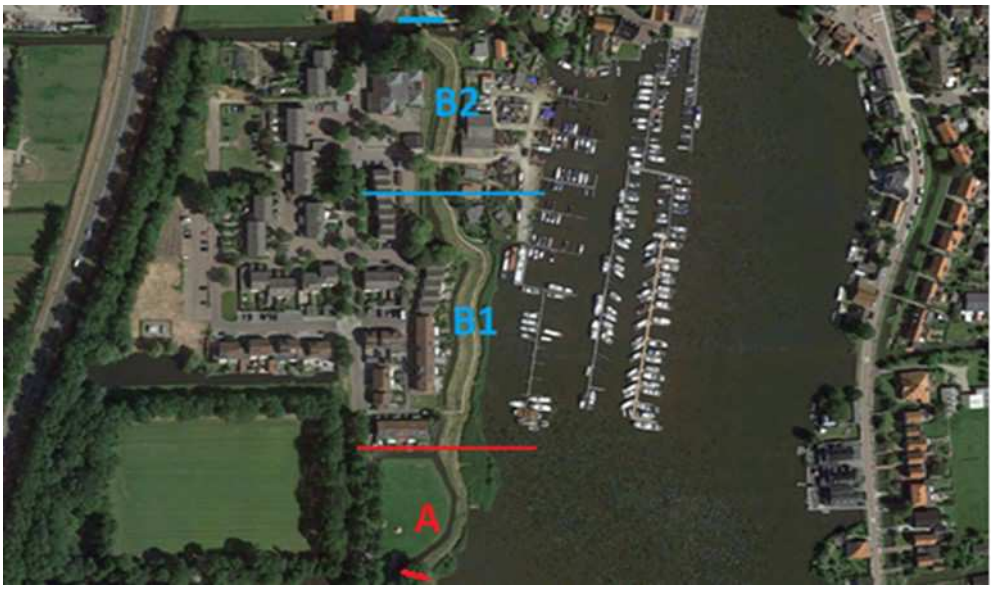
Het gebied is in te delen in een binnen- en buitendijks gebied. Het binnendijkse gebied draagt de naam Karnemelksepolder en buitendijks bevindt zich de rivier de Zaan.

De polder wordt op een vast peil gehouden van NAP -1.25 m. en de rivier de Zaan heeft een dynamisch peil rond NAP - 0.5 m. Er bevindt zich een inlaat in deelgebied A aan de weide die doorstroming realiseert naar het weidegebied. In deelgebied B2 ligt nog een duiker om de afwatering van het buitendijkse gebied (via de buitendijkse sloot) te realiseren. De buitendijkse sloot heeft peil NAP -1.00 m. Op het noordelijkste punt van de kering ligt het gemaal dat de polder op peil houdt.

De locatie van het plangebied is opgenomen in figuur 1.

Hoogheemraadschap
Hollands Noorderkwartier
Postbus 250, 1700 AG Heerhugowaard
Stationsplein 136, 1703 WC Heerhugowaard

T 072-582 8282
F 072-582 7010
post@hhnk.nl
www.hhnk.nl

Figuur 1. Locatie plangebied project Dijkversterking Westknollendam, opgedeeld in drie deeltrajecten

De procedure
Op grond van de Wet milieubeheer en de bijlage bij het Besluit m.e.r. (onderdeel D, categorie 3.2) geldt een m.e.r.-beoordelingsplicht voor de aanleg, wijziging of uitbreiding van werken inzake kanalisering of ter beperking van overstromingen, waarvoor het hoogheemraadschap een projectplan op grond van de Waterwet moet opstellen. Het versterken van een regionale waterkering is te beschouwen als een wijziging zoals bedoeld in onderdeel D 3.2 en is daarmee m.e.r.-beoordelingsplichtig.

In een m.e.r.-beoordelingsbesluit beslist het bevoegd gezag van het m.e.r.-beoordelingsplichtige besluit, in dit geval het College van dijkgraaf en hoogheemraden, of voor dit concrete project een milieueffectrapport (MER) gemaakt moet worden. Daarbij betrekt het bevoegd gezag de criteria uit bijlage III van de Europese m.e.r.-richtlijn:
• De kenmerken van de activiteit;
• De plaats waar de activiteit plaatsvindt, en;
• De kenmerken van de belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu die de activiteit kan hebben.
Deze m.e.r.- beoordelingsnotitie is gebaseerd op hetgeen staat verwoord in paragraaf 7.6 Wet milieubeheer, in het bijzonder artikel 7.17 lid 3, dat verwijst naar de selectiecriteria zoals opgesomd in Bijlage III van de Europese richtlijn 2011/92/EU betreffende de milieueffectbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten (Europese m.e.r.-richtlijn) en biedt de grondslag voor het bevoegd gezag om een m.e.r. beoordelingsbesluit te nemen.

De kenmerken van de activiteit

Inhoudelijk richt het plan zich globaal op een tweetal onderdelen:
1. het verhogen van de kade tot de vereiste hoogte en het verbeteren van de binnenwaartse en buitenwaartse stabiliteit van de kering;
2. het verbeteren van de waterhuishouding achter de waterkering met het vernieuwen van de inlaatconstructies, het aanleggen/vernieuwen van duikers en het opschonen en profileren van bestaande waterlopen achter de kering.

In deelgebied A worden de volgende werkzaamheden uitgevoerd:
- Kruinverhoging
- Dempen dijksloot
- Plaatsen palenrij
- Graven greppel
- Plaatsen duiker in dam Schapenweide
- Vervallen inlaatduiker en deze vervangen door nieuwe dam meer zuidelijk

In deelgebied B worden de volgende werkzaamheden uitgevoerd:
- Kruinverhoging
- Aanpassing taluds
- Deels dempen buitendijkse sloot

De werkzaamheden zijn meer in detail beschreven in het projectplan en de bijbehorende bijlagen.

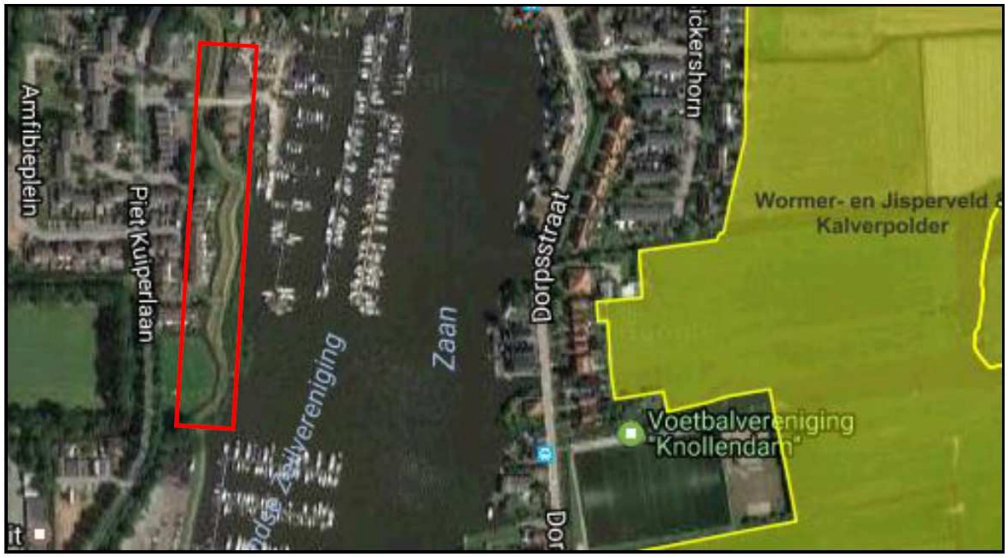
De plaats waar de activiteit plaats vindt

De dijk is een groene en vrij 'platte' dijk die ongeveer 0,5 tot 1 meter boven het maaiveld uitsteekt. Er is een flauw talud binnendijks en een wat steiler talud buitendijks. Aan de binnendijkse zijde van de dijk is continu een teensloot aanwezig met tussen de dijk en de teensloot in het noordelijke deel een berm met wisselende breedte. Aan de buitendijkse zijde is er afwisseling van rietland langs de oever van de Zaan en een teensloot bij aanwezige bebouwing op het voorland (land tussen Zaan en dijkje). De kruin van de dijk is ongeveer twee meter breed en op een deel ligt een wandelpad. Qua hoogte en vorm heeft de dijk grote overeenkomsten met de (meer zuidelijk gelegen) Noorddijk. In de omgeving van de dijk zijn verschillende functies aanwezig; in de jaren '80 zijn er twee jachthavens aangelegd langs de Zaan. Gebouwen en loodsen die op het voorland staan, zijn met de achterzijde naar de dijk gericht. Vanaf halverwege de jaren '90 werden er in de polder binnendijks woningen en een school gebouwd. De woningen zijn met de achterzijde naar de dijk gericht. De dijk heeft tot op heden altijd zijn functie als luwe, landelijke dijk behouden.

De dijk wordt op dit moment gebruikt als wandeldijk. Op een deel van de dijk is een wandelpad aanwezig die verbonden is met de woonwijk en de historische dorpskern van Westknollendam. Op de dijk zijn een aantal bankjes aanwezig. Een langere wandeling over de dijk, richting het zuiden, is niet mogelijk; er staan een aantal hekwerken op de dijk die de doorgang belemmeren. Het gebied op het voorland, het stuk land tussen Zaan en de dijk, is in gebruik als jachthaven en heeft daarmee een recreatieve functie. De jachthaven is ontsloten door middel van een (eigen) weg die over de dijk heen gaat.

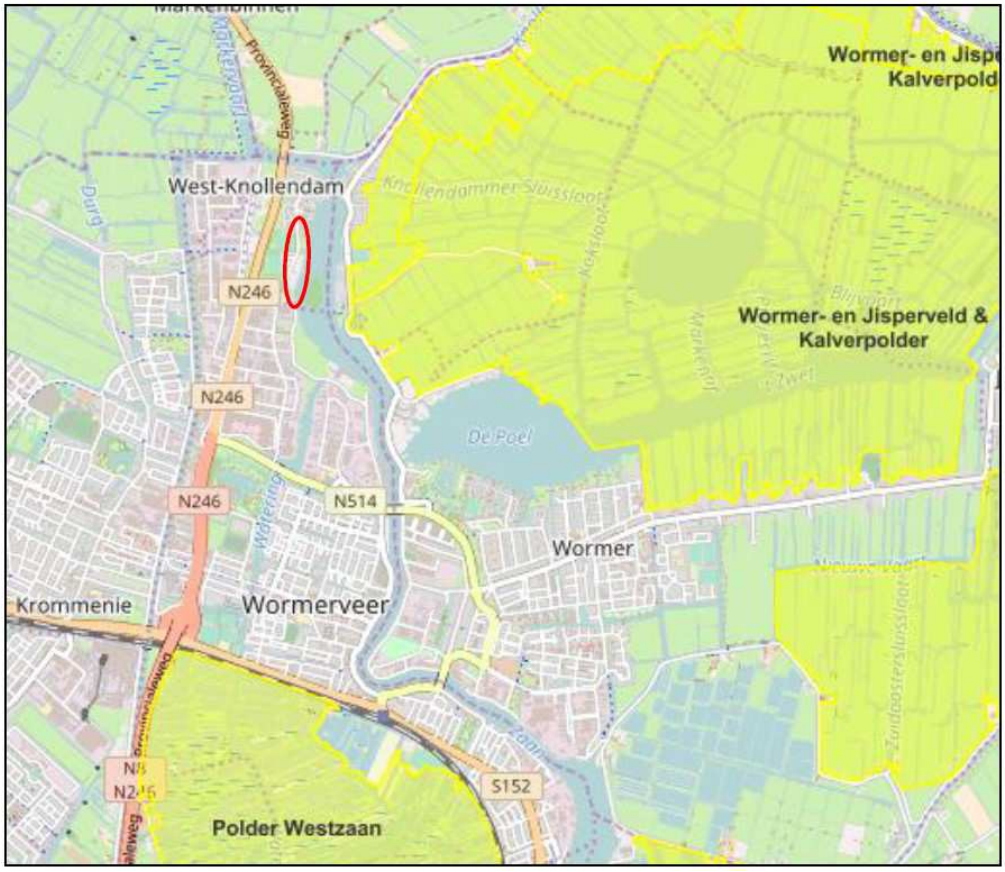
In de structuurvisie van de gemeente Zaanstad (Zichtbaar Zaans, 2012) is het gebied ten zuiden van Westknollendam en het dijkje aangemerkt als 'toeristisch-recreatief transferpunt' langs de Zaanoever. De Zaanoevers worden gezien als een belangrijke structuur in het gebied met ruimtelijke kwaliteit. In het gebied is er aandacht is voor betere ecologische en toeristisch-recreatieve verbindingen en dit zou impact kunnen hebben op het gebruik van de dijk als recreatieve route.

In onderstaande afbeelding wordt weergegeven hoe de projectlocatie is gesitueerd ten opzichte van De Natura 2000 gebieden

Figuur 5. Situering Projectlocatie (rood omlijnd) ten opzichte van Natura 2000 gebieden (geel)

In onderstaande afbeelding wordt weergegeven hoe de projectlocatie is gesitueerd ten opzichte van de Natuurnetwerk Nederland en/of weidevogelleefgebieden:

Figuur 6. Situering Projectlocatie ten opzichte van NNN en -of weidevogel gebied

Eigendom en beheer
De bestaande dijk inclusief de sloot langs de buitenteen ligt op grond in eigendom van HHNK. De strook achter de dijk inclusief de sloot langs de binnenberm en het weiland in deelgebied A is eigendom van de gemeente Zaanstad. De buitendijkse strook water in deelgebied A is ook eigendom van de gemeente Zaanstad. De overige gronden zijn in particulier bezit. Het uitgangspunt is om de dijkversterking te realiseren op grond van HHNK en de gemeente Zaanstad om daarmee de particuliere eigendommen ongemoeid te laten. Voor de aanpassing aan het buitentalud in deelgebied A vindt overleg plaats met de riviereigenaar.

De kenmerken van de gevolgen voor het milieu

Bodem
De bodemrisico's zijn inzichtelijk gemaakt door uitvoering van een bureaustudie. Details over de opzet en resultaten zijn te vinden in het rapport "conditionerend bodemonderzoek, dijkverbetering Westknollendam" van maart 2017. Uit deze inventarisatie van de bodemrisico's voor de verbetering van het dijktracé blijkt dat de risico's gering en goed beheersbaar zijn. De dijk ligt al sinds minimaal 1850 op dezelfde plaats en heeft altijd een waterkerende functie gehad. Grondverzet voor de dijkverbetering mag worden uitgevoerd op basis van het Besluit bodemkwaliteit en de bodemkwaliteitskaart. De diffuse kwaliteit van de bodem is door de lange industriële activiteiten in Zaanstad en omgeving beïnvloed, hierdoor is de bodemkwaliteit van de boven- en ondergrond ingedeeld in de bodemkwaliteitsklasse Industrie. Gebiedseigen grond en grond uit de gemeente Zaanstad mag worden toegepast op basis van de bodemkwaliteitskaart. Voor het toepassen van grond van buiten de gemeente geldt het generieke beleid. Deze grond moet voor het noordelijk deel (B1 en B2) voldoen aan de bodemkwaliteitsklasse Wonen en voor het zuidelijk deel (A) aan de bodemkwaliteitsklasse Achtergrondwaarde.

Niet gesprongen explosieven
Er is geen direct historisch vooronderzoek naar niet gesprongen explosieven uitgevoerd, echter zijn er wel onderzoeken uit de omgeving beschikbaar. T&A Survey heeft grenzend aan het projectgebied in 2012 voor het Wormer en Jisperveld (aan de oostzijde van de Zaan) onderzoek gedaan naar de aanwezigheid van Conventionele Explosieven. Dit onderzoek heeft geen feiten opgeleverd die wijzen op oorlogshandelingen in het onderzoeksgebied. De noodzaak tot het uitvoeren van een compleet historisch vooronderzoek was voor het onderzoeksgebied dan ook niet aanwezig.

Op grond van het bovengenoemde onderzoek uit 2012 heeft de materiedeskundige binnen HHNK de afweging gemaakt met betrekking van de uiteindelijke ingreep van de werkzaamheden (diepte mogelijke ontgravingen). In overleg is men tot de conclusie gekomen dat er geen aanvullend onderzoek nodig is naar een mogelijke NGE in het gebied. Daar waar binnen dit project ontgronding plaatsvindt, heeft in het verleden al grondroering plaats gevonden. De kans op een NGE bij de ontgraving op de nieuwe locatie is verwaarloosbaar. Hierdoor is besloten om geen aanvullend NGE onderzoek te doen. Er wordt een werkprotocol opgesteld voor de uitvoering, waarin wordt aangegeven hoe om te gaan met het eventueel alsnog aantreffen van explosieven.

Water
In deelgebied A wordt de dijksloot aan de oostzijde van de schapenweide gedempt. De verbinding in het watersysteem herstelt HHNK door de aanleg van een duiker in de toegangsdam naar de schapenweide (vanaf de Piet Kuiperlaan). Ter hoogte van metrering WZO0103 ligt een bestaande

inlaatduiker vanuit de boezem naar de dijksloot. Vanwege het dempen van de dijksloot komt deze inlaatduiker te vervallen. Circa 40 meter naar het zuiden wordt een nieuwe inlaatduiker aangelegd tot in de zuidelijke kopsloot.

In deelgebieden B1 en B2 wordt de slootbodem verhoogd en de sloot wordt versmald. De afmetingen van de sloot blijven voldoen aan de minimale eisen van de legger met een onderhoudsmarge van 0,10 m.

De twee inlaatduikers (in deelgebied A en B2) komen te vervallen en worden vervangen.

Vanwege het dempen van oppervlaktewater is watercompensatie vereist. Deze watercompensatie is, in het kader van de kadeverbetering Nauernasche Vaart Oost, reeds gerealiseerd door de aanleg van een waterbergingslocatie op het bedrijventerrein Molletjesveer te Westknollendam.

Lucht

De werkzaamheden voor de realisatie van het project worden uitgevoerd met machines die qua milieueisen (uitstoot van gassen en geluid) aan de vigerende wettelijke verplichtingen voldoen. Het door de opdrachtnemer voor de realisatie te gebruiken materieel (kranen, vrachtauto's, etc.) moet aan deze eisen voldoen. Extra belasting door de uitvoering is ten opzichte van de bestaande situatie gering.

Natuur

Stichting Waterproef heeft voor het projectgebied een natuurtoets uitgevoerd. De resultaten hiervan zijn weergegeven in het rapport 'Natuurtoets Dijkverbetering West-Knollendam' van februari 2017 . Hieronder volgen de belangrijkste conclusies:

Gebiedsbescherming (Natura 2000):

Het plangebied ligt buiten, maar op korte afstand van een Natura 2000-gebied. Negatieve effecten zijn op voorhand echter niet te verwachten. Dit geldt zowel voor de aanlegfase als gebruiksfase.

Tijdens de uitvoering van het project worden werktuigen ingezet die stikstof emitteren. Door de aanwezigheid van stikstofgevoelige Habitats in het Natura 2000-gebied is voor de voorgenomen werkzaamheden een stikstofdepositieberekening gedaan in AERIUS Calculator. Resultaat van de berekening is dat het project leidt tot een stikstof uitstoot beneden de drempelwaarden. Naar aanleiding van de resultaten van deze berekening, de geringe omvang van de ingreep en de afstand tot de Natura-2000 gebieden worden zowel tijdens de uitvoering als tijdens de gebruiksfase geen negatieve effecten verwacht op het Natura 2000-gebied.

Natuurnetwerk Nederland

Het plangebied ligt buiten gebieden die zijn aangewezen in het Natuurnetwerk Nederland. Hierdoor is er geen sprake van mogelijke aantasting van de wezenlijke waarden of kenmerken.

Soortenbescherming

In het plangebied kunnen algemene vogels broeden en kunnen incidenteel Wezel, Hermelijn, Bunzing en Ringslang aanwezig zijn. Aanvullend kan De Zaan langs het plangebied een onmisbare vliegroute vormen voor verblijven van vleermuizen buiten het plangebied.

Er wordt gewerkt volgende de gedragscode Flora en Fauna voor waterschappen 2012. Voor de uitvoering is een ecologisch werkplan opgesteld. Bij een uitvoering van de volgende maatregelen worden negatieve effecten op beschermde functies voor beschermde soorten niet verwacht:
1. Voorkom verstoring van broedgevallen door het project in de periode augustus t/m februari uit te voeren of door broedgevallen in kaart te brengen en deze te mijden.
2. Houdt te allen tijde een vluchtweg voor dieren vrij, zodat deze de werkzaamheden kunnen ontvluchten.
3. Voorkomen sterke verlichting van de Zaan tussen zonsondergang en zonsopkomst in de periode april t/m oktober.

Door bovengenoemde maatregelen uit te voeren kan het verwonden of doden van individuen van de soorten en het beschadigen of vernietigen van verblijfplaatsen van de soorten voorkomen worden. De maatregelen zijn toereikend om een mogelijke overtreding van verbodsbepalingen voor beschermde soorten te voorkomen.

Weidevogelleefgebieden
De voorgenomen activiteiten hebben tijdens de uitvoering geen of geringe effecten op weidevogelleefgebieden. Er is sprake van een schapenweide die voor een korte periode gebruikt wordt voor de bouw. Kort samengevat zijn de effecten waarschijnlijk gering en zijn geen maatregelen nodig.

Landschap, Cultuurhistorie en Archeologie
Landschap en cultuurhistorie:
De dijk op zichzelf heeft waarde als herkenbaar en karakteristieke landelijke/groene dijk of dijkrelict in het landschap van polders en de Zaan. In het provinciaal beleid zijn dijken langs de Zaan genoemd als historische structuurlijnen en medebepalend voor de identiteit en beleving van het Noord-Hollandse landschap en daardoor van waarde (maar niet beschermd door beleid).

De continue teensloot aan binnendijkse zijde en het daarbij behorende slotenpatroon loodrecht hierop maakt de historische waterstructuur van de polder zichtbaar. Door de verschillende karakteristieken van de omgeving, maar ook de verschillende maaiveldhoogtes en vorm van de dijk kan de ervaring van de dijk als één lijnelement beter door een strak en continu dijkprofiel met herkenbare taluds langs het gehele traject.

Er wordt dan ook een strak en continu dijkprofiel gerealiseerd. Andere landschap- en cultuurbelangen zijn hier niet aan de orde.

Archeologie:
Op basis van de verwachte werkzaamheden (zie paragraaf 1.4) is de verwachting van het bevoegd gezag (gemeente Zaanstad) dat geen schade aan archeologische lagen wordt aangericht. Alleen de inlaatduikers gaan waarschijnlijk wel zo diep dat ze archeologische lagen kunnen verstoren. Ze komen mogelijk te liggen in een gebied van archeologische waarde. Een wijze om dit verhoogde risico op verstoring van archeologische lagen door het lokaal diepere grondwerk op te vangen in de uitvoering is: “Werken onder archeologische begeleiding”. Om de archeologische (e.a.) waarden optimaal te beschermen, is met de gemeente betrokken archeoloog van de Zaanstad contact geweest. Uit dit contact is gebleken dat archeologisch onderzoek, of archeologische begeleiding niet nodig is aangezien de afgraving kleiner is dan 10 vierkante meter (6,3 vierkante meter).

Hinder:
Het recreatieve wandelpad over de dijk wordt tijdens de uitvoeringsfase afgesloten. Ook de toegang tot het havengebied en de buitendijkse recreatiewoningen wordt in overleg tijdelijk gestremd.

Woningen en bedrijven blijven tijdens de uitvoering zo veel mogelijk bereikbaar. Eventuele korte afsluiting vindt plaats na overleg en afstemming met de eigenaar.

Trillingen
Trillingen kunnen ontstaan door grondtransport dat wordt uitgevoerd. De ondergrond bestaat voor een groot deel uit veen. Dit zorgt voor een versterkt effect van de trillingen door grondtransport of -bewerkingen. Er wordt met de aannemer afgestemd of het nodig is om de grond via het water aan te leveren om trillingen en geluidsoverlast te voorkomen.

Voor werken nabij opstallen (risicovolle gebouwen) wordt vooruitlopend op de uitvoering een bouwkundige vooropname gemaakt. Tevens worden de risicovolle gebouwen tijdens de werkzaamheden gemonitord op trilling en zetting.

Geluid/ licht
Van een extra geluidsbelasting op de omgeving is alleen sprake tijdens de uitvoering van het grondverzet of het inheien van een damwandscherm voor de duiker die verplaatst worden. De locatie van de mogelijke wand is op enige afstand van de bebouwing en het heiwerk heeft een beperkte uitvoeringsduur. In het door de uitvoerder op te stellen uitvoeringsplan wordt aangegeven wanneer welke werkzaamheden worden uitgevoerd. In dit uitvoeringsplan worden ook de werktijden benoemd, die voor werken binnen de gemeente van toepassing zijn.

Om het effect van de voorgenomen werkzaamheden met betrekking tot het gebruik van kunstlicht op de omgeving te beperken worden restricties opgelegd ten aanzien van het gebruik van kunstlicht tijdens de uitvoering. Dit wordt gedaan om omwonenden niet te hinderen of te verstoren. In het door de uitvoerder op te stellen uitvoeringsplan wordt aangegeven wanneer welke werkzaamheden worden uitgevoerd en worden ook de werktijden benoemd, waarbinnen restricties gelden.

Cumulatie
Er zijn geen directe ontwikkelingen in de omgeving die tijdens de uitvoering of na de realisatie van het project invloed uitoefenen op het projectplan.

Er zijn in de omgeving geen projecten of werkzaamheden die gelijktijdig met de werkzaamheden voor de kadeverbetering worden gerealiseerd.

Conclusie
Het project heeft geen belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu. Het hoogheemraadschap is derhalve niet gehouden om voor de besluitvorming in het kader van het projectplan een milieueffectrapport op te stellen.